

Ἔτος Γ'

Μάρτιος 1973 = Ἰούλιος 1973

Φύλλον 16ον

Τ Α Ύ Γ Ε Τ Ο Σ

Ποσάκις δέν ἔμεινον μεταμεσονυκτίους ὥρας ἐκστατικός, προσομιλῶν «μόνος μόνω Θεῷ» ὑπὸ τὸ σεληνόφως, μὲ σύντροφον καὶ συμμοναστήν σέ καὶ τὴν ὑψηλὴν σου κορυφήν ὦ Ταῦγετε!

Ποσάκις δέν ἐθαύμασα τὸ κάλλος σου τὸ ἀμήχανον καὶ ἐδέχθην τὸ φῶς σου ἐκ τοῦ ἀντιφεγγισμοῦ σου ἀπὸ τὴν ὠραίαν σελήνην, ὅτε περιεβάλλεσο τὸ λευκόν σου ἱμάτιον ἐκ χιόνος ἐξυφασμένον λάμπων ἀπὸ τὴν ἰλαρὰν λάμπην τῆς ἀργυροέσης ἐαρινῆς σελήνης καὶ μὲ ἐκίσεις εἰς τὴν ψαλμωδίαν τοῦ κατανυκτικοῦ καὶ μυστικοπαθοῦς τροπαρίου τῆς ταφῆς τοῦ Κυρίου.

« Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον τὸ φῶς ὡσπερ ἱμάτιον... ». Ναί. Ὁρος ἀλατόμητον. Τὸ ὅποιον ποτὲ λατόμος δέν ἐπάτησε καὶ δέν ἐλατόμησε. Ποτὲ δέν ἤνοιξεν ὅπας καὶ δέν ἐνέβαλε

καὶ δέν ἀνετίναξε καὶ δέν ἀνήρπασε τοὺς θυσαυροὺς του. Ποτέ. Ὁχι. Ποτέ. Ποτὲ δέν ἐβεβήλωσε καὶ δέν ἐμόλυεν ἄνθρωπος καὶ δέν ἐπάτησε καὶ δέν κατέλαβε τὴν ὑψηλὴν κορυφήν καὶ τὸ ἀλατόμητον ὄρος

Ἄλλὰ καὶ ὅταν αἱ οὐράναι ὀμίχλαι καὶ νεφέλαι καλύπτουν τὴν κορυφήν σου, Ταῦγετε, μὲ τὰς τρυφερωτέρας θωπείας των, τότε μᾶς διδάσκεις τὸ ὄρατόν καὶ τὸ ἀόρατον τῆς Ἐκκλησίας.

Ἴδου διατὶ σὲ ἀγαπῶ, ὦ Ταῦγετε, ὄρος ὑψηλόν, καὶ θαυμάζω τὴν ἀπάτητόν σου ὑψηλὴν κορυφήν, ἐπὶ τῆς ὁποίας λειτουργία καὶ θεϊκὰ ἄσματα τελοῦνται καὶ ἀκούονται καὶ θυμιάματα προσφέρονται κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς σου εἰς τὸ ἐκκλησιδίον τῆς κορυφῆς σου, ἐπὶ τῇ πανηγύρει τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ, τὸν ὅποιον φιλοξενεῖς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου. Ἄκο

ΕΚΠΟΡΘΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΛΟΥΤΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ ΤΟΥ ΤΑΥΓΕΤΟΥ

Είναι αναμφισβήτητον ότι ή ἔθνικὴ μας Κυβέρνησις ἀποδίδει μεγίστην σημασίαν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν δασῶν μας, τῶν ἀλπικῶν βοσκοτόπων καὶ εἰς τὴν ὄρεινὴν τουριστικὴν ἀνάπτυξιν. Πολλὰ δέ σχετικὰ ἔργα ἐξετελέσθησαν καὶ ἐκτελοῦνται εἰς ὅλην τὴν χώραν. Καὶ τοῦτο εἶναι ἓνα ἀκόμη δεῖγμα τῆς κατ' ἐξοχὴν ὑγιοῦς πολιτικῆς τῆς.

Εἰς τὴν σοβαρὰν ταύτην προσπάθειαν ὁ Νομὸς Λακωνίας καὶ ἰδίως αἱ κατ' ἐξοχὴν πλουτοπαραγωγικαὶ πηγαὶ τοῦ Ταυγέτου παραμένουν μέχρι τοῦδε ἀνεκμετάλλευτοι, λόγῳ ἐλλείψεως συγκοινωνίας.

Ἡ ἐκμετάλλευσις παρθένων δασῶν τοῦ Ταυγέτου, ἐκτεταμένων ὄρεινῶν βοσκοτόπων, καὶ ἡ τουριστικὴ ἀνάπτυξις αὐτοῦ, ἀσφαλῶς ἀποτελοῦν τὰς ἀσπειρεύτους πλουτοπαραγωγικὰς πηγὰς τοῦ Νομοῦ μας.

Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς παρουσιάζουν ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον ὠρισμέναι περιοχαὶ τοῦ Ταυγέτου, ὅπου πα-

μη, διότι κανεὶς, μὰ κανεὶς δὲν σέ ἐλατόμησε καὶ δὲν σέ ἀπογύμνωσε καὶ δὲν σέ ἐβεθίλωσε θρωμερὸς ἐχθρὸς καὶ κατακτητῆς.

Ἴδου διατὶ σέ ἀγαπῶ καὶ οὐδέποτε θά σέ λησμονήσω, σέ, τὸ ἐπιστήτὸν καὶ ἀμήχανον κάλλος.

(Ἀπὸ τὸ διδλῖον «Ἡ Ζερμπίτσα» τοῦ Ἀρχιμ. Θεοφ. Σιμοπούλου).

— 2

νύψηλα ἔλατα πεῦκα καὶ ἄλλα δένδρα τοῦ βουνοῦ παραμένουν ἀνεκμετάλλευτα.

Ἐπίσης παραμένουν ἀνεκμετάλλευτα πλούσια ἀλπικὰ βοσκοτόπια καὶ εἶναι ἀπροσπέλαστοι εἰς τὸν τουρισμὸν ὡραῖαι γραφικαὶ τοποθεσίαι μὲ κρυστάλλινα νερά καὶ μαγευτικὸν περιβάλλον.

Εἰς τὴν ὄρεινὴν περιοχὴν τ. δήμου Φάριδος ἤκμαζε ἄλλοτε τὸ χωρίον Κουμουστά μὲ 2.500 κατοίκους κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ἡ δὲ κυρία ἀσχολία τῶν κατοίκων τοῦ ἤτο ἡ κτηνοτροφία. Σήμερα ἔχει τελείως ἐγκαταλειφθῆ, παρ' ὅτι ἔχει πλούσιαν θλάστησιν, ἄφθονα κρυστάλλινα νερά καὶ ἀποτελεῖ ἓνα ἰδεῶδες θέρετρον. Ἡ περὶ αὐτὴ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐκαλεῖτο «Εὐόρας» καὶ ὁ Πausanias (174 μ.χ.) ἀναφέρει ὅτι ὁ Εὐόρας «τρέφων καὶ αἴγας μάλιστα ἀγρίας παρέχεται δὲ καὶ δι' ὅλον τὸν Ταυγετον τῶν αἰγῶν τούτων ἄγραν καὶ ὤων (ἀγριογούρουνα) πλείστων δὲ καὶ ἐλάφων καὶ ἀρκτων....»

Σήμερον εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν, καθὼς καὶ εἰς ὅλην τὴν πελοπόννησον, δὲν ὑπάρχουν θηρία, οὔτε ἔλαφοι, οὔτε καὶ λύκοι ἀκόμη, ἀλλὰ ὑπάρχει μόνον ὀργιῶδης θλάστησιςτε λείως ἀνεκμετάλλευτος. Θά ἔπρεπε ἡ περιοχὴ αὐτὴ νὰ ἐπλουτίζετο τουλάχιστον μὲ δορκάδας, ἐλάφους ἀγριοκάτσικα καὶ φασιανούς.

Ἡ τελεία ἐγκατάλλειψις τοῦ γραφικοῦ ὄρεινοῦ χωρίου Κουμουστά καὶ

Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΟΔΟΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Διὰ νὰ γίνῃ ὁμως ὁ συνεταιρισμὸς ἀπὸ μίᾳ ἀπλή ἑταιρία, ἓνα δυναμικὸν σύστημα, μίᾳ ὀργάνωσιν προωθητικῆ τῶν συμφερόντων μιᾶς κοινωνίας ἀγροτικῆς, μὲ τάσεις καὶ σκοποὺς ἀναμορφώσεως τῆς δομῆς τῆς, πρέπει α) νὰ εὐρεθοῦν ἄνθρωποι ἱκανοὶ καὶ μορφωμένοι, οἱ ὅποιοι θὰ ἀναλάβουν τοὺς ἡγετικoὺς ρόλους εἰς τὴν ἐν γένει προσπάθειαν καὶ β) τὰ μέλη τοῦ συνεταιρισμοῦ πρέπει νὰ ἀποκτήσουν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον λέγεται «συνεταιριστικὴ συνειδησις» δηλαδὴ νὰ πιστεύουν πραγματικῶς ὅτι ἀποτελοῦν μέλη τοῦ συνεταιρισμοῦ μὲ γνῶσιν τῶν

ἢ μὴ ἐκμετάλλευσιν τῆς ὅλης ὀρεινῆς περιοχῆς του, ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν ἔλλειψιν συγκοινωνίας.

Εἶναι δυνατόν νὰ κατασκευασθῇ συντομώτατος δρόμος, περίπου δέκα χιλιομέτρων μὲ ἐλάχιστα τεχνικὰ ἔργα, πρὸς σύνδεσιν τῆς πλέον δασώδους περιοχῆς τοῦ Ταυγέτου, διὰ μέσου, Ξηροκαμπίου — χαράδρας Ἄνακώλου — Κουμουστᾶς — Μαργατιάνων — Ταραΐλας — Χωλοῦ — Κρύας Βρύσης — Πενταυλῶν — Ἀγίου Δημητρίου.

Ἡ δυσκολία τοῦ ἔργου αὐτοῦ εἶναι κυρίως ἡ διάνοιξις τῆς χαράδρας Ἄνακώλου, ἀποστάσεως περίπου πεντακοσίων μέτρων. Αἱ ἄλλαι προσβάσεις τῆς περιοχῆς εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον βαταὶ καὶ χωματώδεις.

(Συνεχίζεται)

Εὐάγγελος Μαυροειδῆς
Συνταγματάρχης ἐ.ἀ.

δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων των. Αὐτὰ σὲ λίγες γραμμές, εἶναι τὰ πλεον χαρακτηριστικὰ καὶ ἀναγκαῖα στοιχεῖα τῆς ἀναζητουμένης διὰ τοῦ συνεταιρισμοῦ προόδου τῆς ὑπαίθρου, τὰ ὅποια ἄλλωστε χαρακτηρίζουν καὶ κάθε ἄλλην ἀξιόλογον συλλογικὴν προσπάθειαν καὶ κίνησιν τῶν ἀνθρώπων. Βεβαίως ὁμως δὲν εἶναι καὶ τὰ μοναδικὰ. Πλὴν ὁμως τὰ ἄλλα, ὡς τὰ μέγιστα παραγωγῆς, ἐργασίας, ἔδαφος καὶ κεφάλαιον ὑπάρχουν καὶ δὲν ὑπολείπεται παρὰ νὰ ἀξιοποιηθοῦν ὀρθολογιστικῶς καὶ νὰ προσαρμοσθοῦν μὲ τὰ σημερινὰ κοινωνικὰ καὶ οἰκονομικὰ δεδομένα, ὅποτε καὶ θὰ συμβάλουν ἀποτελεσματικῶς εἰς τὸ νὰ καταστῇ ἡ ἀγροτικὴ κοινωνία περὶ σσότερον ἀποδοτικῆ.

Ἡ μετάταξις λοιπὸν τῆς οἰκονομίας αὐτῆς εἰς ἐξειλιγμένης μορφᾶς, εἶναι μᾶλλον θέμα δυνατότητος προσαρμογῆς εἰς τὰ σύγχρονα δεδομένα καὶ πλαίσια, τὰ ὅποια διέπουν καὶ κάθε προοδευτικὴν τάσιν. Διότι δὲν εἶναι δυνατόν σήμερα, ὅταν ὄλα ἀλλάζουν καὶ ἀναπροσαρμόζονται μετὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας, ὁ ἀγροτικὸς κόσμος νὰ ἐξακολουθῇ, κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος του, νὰ μένη προσκολλημένος εἰς τὰ συστήματα τοῦ παρελθόντος μὲ ἀπροσδιορίστους ἔτσι ἐπιζημίους ἐπιπτώσεις εἰς θάρος του καὶ εἰς θάρος τῆς ἐλλληνικῆς οἰκονομίας.

Ὅμως, αὐτὴ ἡ ἀναπροσαρμογὴ, αὐτὴ ἡ χρυσὴ τομὴ τοῦ «ἀγροτικοῦ ζητήματος», αὐτὸς ὁ καινούργιος ἀνεμος ὁ ὅποιος θὰ φέρῃ πάλι ζωὴν

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

“ΤΟ ΞΗΡΟΚΑΜΠΙ,,

Ἐκδίδεται ἀπὸ τὸν Σύλλογον
Ἀποφοίτων Σχολείων Φάριδος
Ἑπεύθυνος διὰ τὴν ἐπιλογὴν
τῆς ὕλης

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΤΣΟΥΛΑΚΟΣ

Καθηγητὴς Φιλολογίας
(Ξηροκάμπι Σπάρτης)

Τεχνικὴ ἐπιμέλεια ἐκδόσεως
Ἑπεύθυνος Τυπογραφείου

ΕΛΕΓΘ. ΝΙΚΟΛΑΡΟΣ

(Σπάρτη, Σταδίου 11)

Τιμὴ τεύχους Δρ. 2.

Τιμητικὴ διάκρισις

*Ἐπειτα ἀπὸ πρότασιν τοῦ ΔΕΠΑ
ΘΑ)ΑΕΔ, προσυπογραφείσαν ἀπὸ
τὸν Ἑπουργὸν Ἐθνικῆς Ἀμύνης, ἀ-
πενεμήθη εἰς τὸν κ. Γεώργιον Β. Με-
νούτην, ἀναγνωρισθέντα ὡς αὐτοτε-
λῆ ὄπλαρχηγὸν Α΄ ἀναμνηστικὸν
μετάλλιον τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιστάσε-

καὶ εὐημερίαν εἰς τὴν Ὑπαιθρο, διὰ
νὰ ἀποδῆ ἀποτελεσματικὴ εἶναι ἀνά-
γκη νὰ συνοδεύεται καὶ ἀπὸ μίαν ἄλ-
λην βασικὴν ἀλλαγὴν: τὴν ἀλλαγὴν
νοσοτροπίας. Εἶναι πλέον ἀνάγκη μὲ
χαρακτῆρα βασικῶς βιοτικὸν· πρέπει
ὁ κόσμος τῆς Ὑπαιθρου νὰ ἀπαλλα-
γῆ ἀπὸ προκαταλήψεις, νὰ ἀπομα-
κρύνῃ καὶ νὰ ἐξαλείψῃ τοὺς φόβους
ἔναντι τῆς μεταβολῆς καί, τὸ βαισι-
κώτερον νὰ παραμερίσῃ ἐντοπισμένα
καὶ μικροπρόθεσμα, δηλαδὴ ἀτομικὰ
συμφέροντα χάριν τῶν γενικωτέρων
καὶ μακροπροθέσμων.

Μόνον τότε θὰ εἶναι δυνατὴ ἡ ἀ-

φομοίωσις κάθε καινούργιου εἰς τὸν
κάθε τομέα τῆς γεωργικῆς, κτηνο-
τροφικῆς κ.λ.π. διαδικασίας ἀπὸ τοῦ
σημείου ὀλοκλήρου τῆς φάσεως τῆς
πρωτογενοῦς παραγωγῆς καὶ μεταποι-
ήσεως ἤτοι τῆς ἐπεξεργασίας τῶν
προϊόντων, μέχρι τοῦ σημείου τῆς
προωθήσεως τούτων εἰς τὴν ἀγορὰν
καὶ κατανάλωσιν.

Εἶναι καιρὸς πλέον ὁ καθ' ἓνας νὰ
ἀρχίσῃ νὰ προβληματίζεται πρὸς τὴν
κατεύνθυσιν τῆς συνεταιριστικῆς ὀρ-
γανώσεως. Ἡ ἀρνησις καὶ ὁ ἀντίλο-
γος δὲν εἶναι παρὰ μόνον ἀδιαφορία
εἰς τὰ προμηνύματα μαρσαμοῦ τῆς
Ὑπαιθρου, ὁ ὁποῖος προβάλλει ἀπει-
λητικὸς μὲ χαρακτηριστικὰς ἐκφάν-
σεις τὴν ἐγκατάλειψιν τῶν κτημάτων
καὶ τὸν ξεσηκωμὸν τῶν νέων εἰς ἀ-
ναζήτησιν κάποιου ἄλλου τρόπου ζω-
ῆς σὲ πόλεις ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς χώ-
ρας μας. Κάποτε ἴσως νὰ τεθῆ καὶ
θέμα εὐθύνης καὶ τότε ὑπόλογοι εἰς
τὴν ἐπερχομένην γενεὰν εἴμεθα ὅλοι
ἔμεῖς.

Συνοψίζοντας λοιπὸν ὅλα ὅσα, μὲ
μεγάλην συντομίαν ἐγράφησαν, κατα-
λήγουμε εἰς μίαν διαπίστωσιν. Δὲν ὁ-
πάρχει ἄλλη λύσις πλὴν ἐκείνης τῆς
διὰ τῆς συνεταιριστικῆς ὀργανώσεως.
Εἶναι ἡ μόνη διὰ τῆς ὁποίας δύναν-
ται νὰ ἐξαλειφθοῦν αἰτίαι καὶ ἀφορ-
μὲς τῶν ἀντιαναπτυξιακῶν πλαισίων
καὶ τῶν διαβρωτικῶν τῆς προόδου
συστημάτων καὶ νὰ ἐπιτευχθοῦν οἱ
προσδοκώμενες ἀλλαγές, ἔτσι ὥστε
νὰ ἐλπίζωμε πὼς μία νέα ἐποχὴ θὰ
ἀνατείλῃ γιὰ τὴν Ὑπαιθρο, γιὰ τὰ
χωριά μας καὶ τὸν κόσμον τους.

Τέλος.

Τάκης Ἡλ. Κομνηνός

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Τὰ τραγούδια εἶναι ἡ ζωὴ καθ' ἑαυτοῦ καὶ ὁ Ἕλληνικὸς λαὸς ζῆσε γὰρ γὰρ τραγουδῆσε.

Τὰ κλέφτικα τραγούδια ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς πιὸ πικρῆς ἐμπειρίας εἶναι τὰ μόνα σήμερα ποὺ ζοῦν καὶ ποὺ θαραῖνει τώρα ὅσο ποτε ἄλλοτε, ἡ ἀναζήτησι καὶ ἡ καταγραφή τους .

Στὰ πλαίσια μιᾶς τέτοιας προσπάθειας θὰ δημοσιεύσωμε μερικά, γνωστά καὶ ἄγνωστα, μὲ ἱστορικὴ ἀντοχή, ποὺ ρίχνουν φῶς σ' ἕνα γεγονός τοῦ τέλους τοῦ 18ου αἰῶνος.

Πρωταγωνιστὴς ὁ πρωτοκλέφτης Ζαχαριάς Μπαρμπιτσιώτης (1780-1805), ποὺ ὁ εὐαίσθητος ζυγὸς τῆς

ἱστορίας τοῦ ἔδωσε τὶς διαστάσεις ἀληθινοῦ ἥρωα.

Στὰ χρόνια τῆς πονεμένης μνήμης ὁ Ζαχαριάς ἐκφράζει τὸν ἐθνικὸ πόνον, ἐκτρέφει τὴν ἐλπίδα καὶ ἀρματώνει τὰ νιάτα. Οἱ κατατρεγμένοι τὸν λατρεύουν καὶ οἱ κατακτητὲς τὸν θαυμάζουν καὶ τὸν σέβονται. Καὶ ὅταν ὁ Τοῦρκος λησταντάρτης Μεράκος ἀπὸ τὴ Γκουρτσούνα, μαζί μὲ τὸν Αὐδῆ ἀπὸ τὴν Ποταμιὰ, σήκωσε παντιέρα ἀνυπακοῆς, ζητοῦν τὴ βοήθειά του, τὴ στιγμή ποὺ ὁ ἐμπιστος τοῦ Μωρα-Βαλεσεῆ, Μουσαγάς, ἀποτυγχάνει. Τὸ περιστατικὸ αὐτὸ μᾶς διηγοῦνται τὰ παρακάτω τραγούδια μὲ περιγραφὲς ποὺ πλησιάζουν τὴ πραγματικότητα.

*Σειέται ὁ Πύργος τοῦ Δαφνιοῦ, ὄχ τι πολλὰ ντουφέκια.
Καὶ στείλαν γιὰ τὸν Ζαχαριά, τὸ κλεφτο-Μπαρμπιτσιώτη.
Σὰν τ' ἄλογο χλιμίντρησε, καὶ σὰν στοιχειὸ βογγάει.
Κατὰ μεριά νὰ πᾶ ἡ Τουρκιά, κατὰ μεριά οἱ Ρωμαῖοι,
καὶ τὸν Μεράκο ζωντανὸ στὰ χέρια νὰ τὸν πιάσει.
Τὶ λὲς — Ζαχαριά — Μπαρμπιτσιώτη
δὲν εἶναι κοῦπες νὰ στραγγᾶς, κορίτσα νὰ φιλήσης
εἶναι τοῦ Μέρη πόλεμος, μαζί μὲ τὸν Αἰξούλη.
Τώρα νὰ ἰδῆτε τ' ἄρματα, τὰ κλέφτικα ντουφέκια.*

*Νὰ ἤμουν πετροπέρδικα καὶ πετραχειλιδόνι
νὰ βγᾶν' ἀπάνω στοῦ Βουρλιᾶ, ἀγνάντιο στὴ Μπαρδώνια,
ν' ἀγνάντευα τὸν πόλεμο, πῶς πολεμᾶν οἱ κλέφτες,
πῶς πολεμάει ὁ Ζαχαριάς μὲ Τούρκου Μπαρδουναίους
Πέφτουν τὰ βόλια σὰ βροχή, τὰ σκάγια σὰ χαλάζι.
Καὶ τοῦ Μεράκου μίλησε καὶ τοῦ Μεράκου λέει
ἔβγα, Μέρη, προσκύνησε καὶ δῶσ' καὶ τ' ἄρματά σου,
ἔβγα γιὰτ' ἦρθε ὁ Ζαχαριάς μὲ χίλιους πεντακόσιους.
Κι' ὁ Μέρης ἀποκρίθηκε μέσα ἀπὸ τὸν Πύργο.
'Εγὼ δὲν εἶμαι νειόνυμφη νὰ βγῶ νὰ προσκυνήσω
ἔχω συντρόφους διαλεχτοὺς κι ἀτὸς μου παλληκάρι.*

Τρία μπαϊράκια δγήκανε μέσα ν' από την Μάνη.
Τὰ δυότανε τοῦ Ζαχαριᾶ, τὸνα ταν τοῦ Μουσάγα.
'Ο Ζαχαριᾶς ἐμίλησε καὶ τοῦ Μουσάγα λέει:
Μουσάγα φύγε ἀπὸ δῶ, Μουσάγα τράβα χέρι.
Μουσάγας χέρι τράδηξε κι' ὁ Ζαχαριᾶς μιλάει:
Μεράκο, γιὰ προσκύνησε μὲ δλον τὸν νταϊφά σου,
νὰ σοῦ χαρίσω τὴ ζωὴ νὰ σ' ἔχω μπουλουξῆ μου,
δσο ν' ὁ Μέρης ζωντανὸς κανέν' δὲ προσκυνάει·
Ζάχο, αὔρε στὸν τύπο σου, μὴ χάσης τὴ ζωὴ σου.
'Ο Ζαχαριᾶς ἐθύμωσε καὶ τῶν Κοσμίτων γράφει·
λαγουμιτζήδες γιὰ νὰ ρεοῦν, ν' ἀνοίξουν τὸ λαγούμι.
Πάλι τοῦ κραίνει ὁ Ζαχαριᾶς σὰν τῶκαμαν χαζίρι.
Μεράκο, γιὰ προσκύνησε, τι σοῦβαλα λαγούμι.
Αὐτὰ τὰ λένε στὴ Βλαχιά τὰ λένε στὴ Μπαρπίτσα.
Εὐθύς φωτιά τοῦ ἔβαλαν τὸν πύργο τὸν γυρίζουν.
"Ἐν ἀγκωνάρι τοῦ μενε, οἱ Τοῦρκοι εὐθύς φωνάζουν,
'Αλάχ, 'Αλάχ, Γιαραμπίμ (Θεέ, Θεέ, Κυριέ μου).
Σὲ προσκυνοῦμε, Ζαχαριᾶ, δοῦλοι σου νὰ γενοῦμε.
Καὶ προσκύνησαν Τοῦρκοι 34 καὶ 12 Ρωμαῖοι.

Τρία πουλάκια κάθονται μέσ' τοῦ Δαφνιοῦ τὸν πύργο.
Τὸ 'να τὴ Βίγλα ἀγνάντευε καὶ τ' ἄλλο τὴ Γκουρτσούνα.
Τὸ τρίτο τὸ στερνότερο μοιρολογάει καὶ λέει:
Τάχα καὶ τί νὰ γίνηκαν Αὐδῆς μὲ τὸ Μεράκο.
Μάϊτε στὴ Βίγλα φάνηκαν, μάϊτε στὴ Γκουρτσούνα,
μάϊτε στὴ δόλια Τάραψα πού 'χουν τὸ γύρισμά τους.

Θεόδωρος Σ. Κατσουλάκος

Κοινωνική ζωή του χωριού μας

— ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Ἡ κ. Ματίνα Γ. Ἀραχωδίτου ἔτεκεν ἄρρεν. Ἡ κ. Εὐαγγελία Ξ. Κοτσιωπούλου ἔτεκεν δίδυμα (ἄρρεν καὶ θῆλυ). Ἡ κ. Βενετία Α. Κουμουστιώτου ἔτεκεν ἄρρεν. Ἡ κ. Σταυρούλα Γ. Λαμπρακοπούλου ἔτεκε θῆλυ. Ἡ κ. Μαρία Γ. Διακουμάκου ἔτεκεν ἄρρεν.

— ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

Ἐδωσαν ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν γάμου ἡ δις Αἰμιλία Σ. Μανιάτη μετὰ τοῦ κ. Παναγιώτου Ν. Σταρόγιαννη.

— ΓΑΜΟΙ

Ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των: Ὁ κ. Ἀθανάσιος Βήκας μετὰ τῆς δ. Γιολάντας Κομνηνοῦ. Ὁ κ. Θεόδωρος Ταμουρίδης μετὰ τῆς δ. Σταυρούλας Π. Κομνηνοῦ.

— ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Ὁ κ. Δ. Μάτας ἐβάπτισε τὸν υἱὸν τοῦ κ. Π. Καρκαμπάση καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν Εὐάγγελον. Ἡ κ. Νίτσα Εὐστρ. Βαρζακάκου ἐβάπτισε

τὸν υἱὸν τοῦ κ. Μ. Ἀλιφέρη καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν Παναγιώτην καὶ Σωτήρη. Ὁ κ. Ν. Γκουβάτσος ἐβάπτισε τὸν υἱὸν τοῦ κ. Η. Σταθάκου καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν Σταῦρον.

— ΘΑΝΑΤΟΙ

Ἀπεβίωσαν. Ὁ Γεώργιος Χ. Φεγγαράς ἐτῶν 73, ὁ Γεώργιος Η. Βολτῆς ἐτῶν 90, ὁ Ἰωάννης Γ. Κακαγιάννης ἐτῶν 66, ὁ Σπύρος Κληρονόμος ἐτῶν 70, ἡ Καλλιόπη Η. Σταθάκου ἐτῶν 80, ἡ Παναγιώτα Β. Φραγκῆ ἐτῶν 70, ὁ Παναγιώτης Λάσκαρης ἐτῶν 69, ὁ Σαράντος Β. Ὀρφανάκος ἐτῶν 65, ὁ Εὐστράτιος Κερασιώτης ἐτῶν 91.

ΑΦΙΣΕΙΣ

Πολλοὶ ὁμογενεῖς ἀφίχθησαν ἐφέτος εἰς τὸ Ξηροκάμπι, μετὰ τῶν ὀικογενειῶν των ἢ μόνοι των διὰ τὰ διέλθουν τὰς διακοπὰς των ἢ τὰ ἐγκατασταθοῦν μονίμως. Ἦτοι οἱ κ. κ. Κων)νος Δ. Φεγγαράς, Ντίνα Ράλη (τὸ γένος Ἀθ. Φεγγαρά) Ἀνδρέας Σπ. Κληρονόμος, Παναγιώτα Γιάννακα (τὸ γένος Ἰω. Κληρονόμου) Γεώργιος Δ. Χριστάκος, Παναγιώτα Δούκα, Ξηροπόδης Γ. Κων)νος, Δημήτριος Εὐάγ. Κληρονόμος, Δημήτριος Γ. Μανδραπήλιας, Γεώργιος Π. Μανδραπήλιας, Νίκος Π. Μανδραπήλιας, Μαρία Π. Μανδραπήλια, Κατσουλάκος Στ. Νικόλαος, Παναγιώτης Χ. Μιχαλακάκος, Ρήνα Θεοφίλη (τὸ γένος Μελ. Ὀρφανάκου), Χρῖστος Γ. Χριστόπουλος, Μαρίνα

Τά χωριά μας

ΓΟΡΑΝΟΙ: *Εδωσαν ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν γάμου ἡ δ. Λυγερῆ Σ. Δούκα μετά τοῦ κ. Γεωργίου Π. Ματθαίου.

Ἡ κ. Ἀδαμαντία Ἡλ. Κοκκοροῦ ἔτεκεν θῆλυ καί ἡ κ. Ρωξάνη Εὐάγ. Κατούνα ἄρρεν.

Εὐσταθία Γ. Καλκάνη

ΠΟΤΑΜΙΑ: *Εδωσαν ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν γάμου ὁ κ. Ἡλίας Τσουρούνης μετά τῆς δίδος Δήμητρας Κολλινιατή.

Ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των ὁ κ. Ἡλίας Ζαραφωνίτης μετά τῆς δίδος Γεωργίας Πρ. Παπαδάκου.

Ἀπεβίωσεν ἡ Στρατήγω Κουλούρη ἐτῶν 69.

Ἀντωνία Λ. Ρέντζη

ΠΑΛΑΙΟΠΑΝΑΓΙΑ: Ὁ κ. Γεώργιος Ξερούλης καί ἡ δ. Ἀγγελικὴ Σκάλκου ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των.

Ἡ κ. Ἀλεξάνδρα Ξερούλη ἔτεκε θῆλυ.

Ἀφίκοντο ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ: Κων)νος Σταυράκος, Βασίλειος Σουρτζῆς, Παν. Βουραζέλης μετά τῆς οἰκογενείας του, Βασιλικὴ Γιαννοπού-

Κουσοῦλη (τὸ γένος Δ. Μιχαλάκου) Δημήτριος Εὐστρ. Σολωμός, Εὐάγγελος Β. Ὀρφανάκος, Κων)νος Γ. Σταθάκος, Εὐάγγελος Μούτουλας, Ἀπόστολος Μανδραπήλιας, Νικόλαος Καρθούνης, Κων)νος Κουρῆς, Ἀναστάσιος Ρέπας, Φανὴ Ρέπα.

Παναγιώτα Γ. Σολωμοῦ

λου, Γεώργιος Γκολέμης καί Παναγιώτης Σμυρνιός.

Βασιλικὴ Γ. Δογαντζῆ

ΑΝΩΓΕΙΑ: Ἐτέλεσαν τοὺς ἄρραθῶνας των ὁ κ. Ἡλίας Λίβας μετά τῆς δ. Παναγιώτας Καστρῆ καί ὁ κ. Ἡλίας Κουμουτσάκος μετά τῆς δ. Καίτης Μπουρολιᾶ.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἐνεκαινίασε τὸν Ναὸν τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἐκ παραλλήλου πρόκειται νὰ ἀνεγερθῆ ἐκ δάθρων ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Κων)νου, δαπάναις τῆς κ. Γιαννοῦλας Μαυρομιχάλη.

Ἡλίας Ι. Δαρβύρης

Ἀναμνήσεις

Ἡ Γόλα

Οἱ στήλες τῆς συμπαθέστατης ἐκδόσεως «τὸ ΖΗΡΟΚΑΜΠΙ» πού ἀνεφέροντο, στὰ παλαιότερα φύλλα σὸ τελευταῖο, καί ἐπὶ πολλὰς δεκαετίες ἡγούμενό τῆς Ἱερόθεο Σαραντιῶκο, ἔφεραν καί σέ μένα τόσες ζωηρὲς παιδικὲς ἀναμνήσεις.

Ἐξ αἰτίας μιᾶς παιδικῆς ἀσθενείας μὲ εἶχαν «τάξει» στὴ Γόλα ἔτσι ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν (στὴν ... δευτέρῃ δεκαετία τοῦ αἰῶνα μας) ἐπηγαίναμε μαζὶ μὲ ἄλλους κάθε χρόνο ἀπὸ τὴν Ἄρνα στὴν Γόλα τὴν «Παρασκευὴ τῆς Λαμπρῆς», ἡμέρα τῆς ἐτήσιας ὠραίας ἐορτῆς τοῦ Μοναστηριοῦ.

Κόσμος πολὺς ἀπὸ ὅλα τὰ γύρω χωριά ἐγέμιζε τὴν ἐκκλησίαν καί ὅλοι μὲ εὐλαβὲς δέος, παρατηροῦσαν τὴν εἰκόνα τῆς Παναγιᾶς πού ἐδάκρυζε.

Η ΦΑΡΙΣ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ

Συμ ερήσματα Ἀρχαιολογικῆς Μελέτης — Ὑπὸ Δ. Κατσαρίνα Καθηγητοῦ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

4. Χαρακτηριστικὸν τῶν ἀνωτέρω εἶναι ὅτι ἐνῶ ὁ περιηγητὴς μας εἰς τὰ Λακωνικά του ὁμιλεῖ περὶ Φάριδος, ὡς πόλεως πάλαι ποτὲ οἰκισθείσης, εἰς τὰ Μεσσηνιακά, ὁμιλῶν περὶ τῆς αὐτῆς πόλεως εἶναι σαφέστερος λέγων, ὅτι αὕτη εἶναι γνωστὴ εἰς τὸν Ὀμηρον, ὅτι τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα εἶναι Φᾶρις, ἀλλ' ὅτι ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν καὶ τῶν γειτόνων καλεῖται, κατὰ τοὺς χρόνους του, Φαραί. Χρησιμοποιεῖ δὲ ἐνδεικτικῶς ὄχι παρωχημένον χρόνον, ὅπως εἰς τὰ

Μετὰ τὴν λειτουργία τὸ ξριχναν στὸ φαγοπότι στὴν κοντινὴ πηγὴ μὲ τὰ αἰωνόβια δένδρα καὶ στὸ γλέντι μὲ τὸ βιολὶ τοῦ Λαμπράκου καὶ τὸ λαοῦτο τοῦ Ρηγάκου.

Τὸ Μοναστήρι τῆς Γόλας πάντα φτωχὸ -καὶ πάντα κατατρεγμένον, δὲν εἶχε νὰ προσφέρῃ τίποτα στοὺς προσκυνητάς- προσέφερε ὁμως πάντοτε μιὰ ἐξαισία θρησκευτικὴ ἱκανοποίησι ἀληθινὴ μέσα στὴν τόσο ἀπλῆ, αὐστηρὴ κατασκευτικὴ ἀτμόσφαιρά του.

Καὶ κυριαρχοῦσα μορφή ἦταν ὁ ἄγιος ἡγούμενος, ὁ Ἱερόθεος. Ἀπλότης, αὐστηρότης, λιτότης, ἀφοσίωσις ἦταν τὰ χαρακτηριστικά του. Ἦταν ἓνας ἀληθινὸς «Καλόγερος» ἠ-φησε μιὰ ἐποχὴ στὸ Μοναστήρι τῆς Γόλας -τὴν δική του ἐποχὴ-. Καὶ δυστυχῶς, ὕστερα ἀπὸ αὐτὸν ἐρείπια καί... ἀναμνήσεις....

Χαρίλαος Ἄντ. Προκοπίδης.

Λακωνικά, «...Φᾶρις πόλις ἐν τῇ Λακωνικῇ ποτε ὠκεῖτο» ἀλλὰ ἐνεστῶτα «τὸ μὲν ἀρχαῖον ὄνομα καὶ ἐν Ὀμήρου καταλόγῳ Φᾶριν, ὑπὸ δὲ τῶν Σπαρτιατῶν καὶ προσοίκων καλουμένην Φαράς;» πρᾶγμα τὸ ὁποῖον οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἐπιτρέπει ὅτι ἡ Φᾶρις τοῦλάχιστον κατ' ὄνομα ἐλαφρῶς μεταβληθεῖσα, ὑπάρχει καὶ κατὰ τὸν 2ον μ. Χ. αἰ. Οἱ Σπαρτιᾶται λοιπὸν καὶ οἱ περὶ αὐτὴν συνοικισμοὶ τὴν γνωρίζουν καλῶς. Κατὰ συνέπειαν ἐπιτρέπεται νὰ εἰκάσῃ κανεὶς, ὅτι ὑπὸ τὴν φράσιν «ὑπὸ δὲ τῶν Σπαρτιατῶν καὶ προσοίκων καλουμένην...» διανοίγεται ἓνας ὁλόκληρος κόσμος δραστηριοτήτων, οἰκονομικῶν, ἐμπορικῶν καὶ στρατιωτικῶν, ἀναλόγων πρὸς τὴν ὄλην καθεστωτικὴν σύνθεσιν, τῆς ὁποίας τὸν τόνον ἔδιδεν ἐκάστοτε ἡ Σπάρτη καὶ γενικώτερον οἱ τότε καιροί.

5. Ὡς πρὸς τὴν μεταβολὴν τοῦ ὀνόματος ἀπὸ τοῦ ἐνικοῦ εἰς τὸν πληθυντικὸν θὰ ἰσχύῃ ἀσφαλῶς ἡ ὑπόθεσις, ἡ διατυπωθεῖσα ὑπὸ ἐιδικῶν περὶ τὰ τοπωνύμια ὅτι δηλ. διὰ τοῦ πληθυντικοῦ ὑποδηλοῦται ἡ ὑπαρξις πλειόνων τῆς μιᾶς, κωμῶν, ὡς Μυκῆναι, Ἀθῆναι κ. ἄ. Οὕτω κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἡ Φᾶρις θὰ ἀπετελεῖτο ἀπὸ δύο ἴσως κώμας, παλαιᾶς καὶ νέας Φάριδος, ἀποκληθεῖσα οὕτω εὐλόγως διὰ τοῦ πληθυντικοῦ Φαραί.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ἐλαχίστων πάντοτε, πληροφοριῶν τῶν ἀρχαίων συ

γραφῶν συνάγεται ἀδιάστως ὅτι ἡ Φᾶρις, πέραν τῆς ἀκμῆς τὴν ὁποίαν παρουσίασεν εἰς προϊστορικοὺς χρόνους, ὄχι μόνον δὲν ἔπαυσε ὑπάρχουσα κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους, ἀλλ' ἦτο καὶ μία τῶν σπουδαιότερων περιοικίδων πόλεων μέχρι καὶ κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ Χριστὸν χρόνους. Ποῦ ὅμως ἔκειτο ἡ πόλις ἐκείνη; Ὡς ἐν ἀρχῇ ἐσημειώσαμεν οἱ ἐρευνηταὶ τὴν τοποθετοῦν μετὰ τὸ Σοχιώτικο ποτάμι, νοτίως τοῦ Βαφειοῦ, ὅπου ὁ λεγόμενος σήμερον Παληόπυργος. Τὴν τοποθέτησιν πρώτος ἔκαμεν ὁ Λύκ, τὸν ὁποῖον ἀκολουθῶν ὁ Τσουντας ἔσκαψε ἐπὶ τοῦ λοφίσκου. Ὁ Λήκ καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἐρευνηταὶ ἐστηρίχθησαν εἰς τὸ χωρίον τοῦ Πausανίου, τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς ἑξῆς: «Διαβᾶσι δὲ αὐτόθεν ποταμὸν Φελλίαν, παρὰ Ἀμύκλας ἰοῦσιν εὐθείαν ὡς ἐπὶ θάλασσαν Φᾶρις πόλις ἐν τῇ Λακωνικῇ ποτὲ ὠκεῖτο ἀποτρεπομένω δὲ ἀπὸ τῆς Φελλίας εἰς δεξιάν ἢ πρὸς τὸ ὄρος τὸ Ταύγετον ἔστιν ὁδός». Τὸ Σοχιώτικον ὠνομάζετο πάλαι ποτὲ Φελλίας, ὡς ἐκ τοῦ πληθους μικρῶν λίθων, τοὺς ὁποίους καὶ σήμερον κατεβάζει. Τοῦτο ἀσφαλῶς δὲν εἶναι ἰδιαίτερον χαρακτηριστικὸν μόνον τοῦ ποταμοῦ τούτου. Ἀντιθέτως ἄλλοι ποταμοὶ, ὡς τὸ Ἀνωγιάτικον, ἔχουν εἰς τὴν κοίτην των μεγάλους λευκοὺς λίθους. Ἐν τούτοις τὸ Σοχιώτικον ὅπως καὶ σήμερον, οὕτω καὶ εἰς τὸ μακρυνὸν παρελθὸν ἐκεῖνο, πλημμυρίζον, ἔφερε τὴν γνωστὴν ἰλὺν καὶ ἐπροξένει καταστροφὰς εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Ἀμυκλῶν καὶ τῆς Φάριδος. Ὑπενθυμί-

ζεται ἐδῶ ἡ καταστροφή, τὴν ὅποιαν ἐπροξένησε τὸ 1949 εἰς τὴν αὐτὴν περιοχὴν καὶ τὸ γεγονός ὅτι ὑπὸ τὴν ἰλὺν τοῦ ποταμοῦ ἀνευρέθησαν ἴχνη τοῦ Ἐλευσινίου πιθανῶς ἱεροῦ. Πιθανώτατα λοιπὸν τὸ «Φελλίας», δηλωτικὸν πληθῆος λίθων, κατέστη ἐνωρὶς συνώνυμον ποταμοῦ, τοῦ ὁποῖου ἡ ὑπαρξὶς συνεδέετο μετὰς τύχας τῶν Ἀμυκλαίων καὶ τῶν Φαριτῶν.

Ἡ ὁδὸς τὴν ὁποίαν ὁ περιηγητὴς δὲν παραλείπει νὰ σημειώσῃ ἦτο ἡ κυρία, ἡ βασιλικὴ ὁδός. Αὕτη θὰ εἶχε ἀφετηρίαν τὴν Φαριν καὶ τὰς Ἀμύκλας ἢ τὴν Ὑακινθίαν ὁδὸν καὶ ἡ ὁποία, συμφώνως πρὸς τὸν Πausανίαν, μετὰ τὸ Σοχιώτικον θὰ κατηθύνετο νοτιοδυτικῶς, θὰ διήρχετο ἀπὸ τὸν χῶρον τοῦ βυζαντινοῦ ἀγροτικοῦ συνοικισμοῦ, ὅπου ἡ τρουλλοκλησιά, καὶ διὰ τῆς ἀρχαίας γεφύρας τοῦ Ξηροκαμπίου θὰ ἔφθανεν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Ἀρκίνας καὶ ἐκεῖθεν θὰ κατέληγε εἰς Καρδαμύλην, τῆς ὁποίας τὸν λιμένα εἶχον χρησιμοποιήσει κάποτε οἱ Σπαρτιάται.

Αὐτὴν τὴν ὁδὸν ὑποτίθεται ὅτι εἶχεν ἀκολουθήσει ὁ Ἀριστομένης μετὰ τοὺς Μεσσηνίους τοῦ κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν των ἐναντίον τῆς Φάριδος. Μία παρέκβασις: Ἄλλη μικρὰ ὁδὸς στενωπός, ἤρχιζεν ἀνατολικῶς, ὅπου σήμερον ἡ Παλαιοπαναγιά, ἀνήρχετο εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Τορίζης καὶ ἐκεῖθεν διὰ τοῦ Γκοβορινίου θὰ ἔφθανεν, ὅπου σήμερον τὸ καταφύγιον καὶ συνεχιζομένη ὡς καὶ σήμερον θὰ ἀνήρχετο ἐπὶ τοῦ Ταλετοῦ.

(Συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον)